

Værfts-Magazinet

Nr. 1

Februar 2012

11. årgang

Fredriksoern Verfts Venner

Fredriksvern Verfts Venner

Innhold:

- Forsidebilde: Julebilde av Kanalbrua. Foto: Ynge Rakke
Side 2: Innholdsfortegnelse og FVV formålsparagraf
Side 3: Formanden har ordet og Redaksjonelt
Side 4-5: Værfts-Magazinet besøker renholderne ved JKØ
Side 6-8: Minner fra Fredriksvern Verft intervju med Ivar Snildal/Karikaturtegninger av befal
Side 9-10: Lager Brisen 1940-1942
Side 11: Årsmøtet med innkalling og agenda
Side 12-13: Bilder fra jul på verftet
Side 14-15: Jul på Verftet 2011
Side 16-17: Klipp fra arkivet
Side 18-20: «Beddingen»
Side 21: Kommandersersjantrommet
Side 22: Gave fra Sparebank 1 Larvik og Stavern
Side 23: Sparebank 1 Larvik og Stavern
Baksiden: Påskeutstilling 2012

Våre hjemmesider finner du på
www.fvv.stavern.no
E-post: fvvstavern@hotmail.com

Foreningen - info

Fredriksvern Verfts Venner er en ideell organisasjon som ble stiftet 31 januar 2002. Foreningen skal arbeide for å bevare og forskjønne Fredriksvern verft med Stavern fort og blokkhusene samt å formidle kunnskap om disse nasjonale kulturminners historiske og kulturelle betydning. Videre skal foreningen bidra til at Fredriksvern verft skal være en arena for kulturaktiviteter tilpasset bygningene og områdets historie og særpreg. Som et ledd i informasjonsarbeidet forestår foreningens medlemmer guiding på verftsområdet. Om sommeren er det faste omvisninger flere ganger ukentlig. I tillegg er det mulig å bestille guidede turer for grupper hele året. Henvendelser om dette kan gjøres til venneforeningen direkte, til Larvik turistkontor eller hotell Wassilioff. Venneforeningen står også for driften av Galeimuseet i Galeiskur nr 16. Museet er åpent for publikum i sommerhalvåret, men kan åpnes for omvisning av grupper hele året. Foreningen utgir i tillegg et historisk magasin «Værftsmagazinet» som bringer artikler og bilder knyttet til verftets mangeårige historie som forsvarsanlegg. Medlemskap i foreningen er åpent for alle.

Værfts-Magazinet:

Ansvarlig redaktør:

Peter L. Nissen

P: 33 13 07 03

peterln@online.no

Leder redaksjonskomiteen:

Kjell R. Bugge

P: 33 11 66 18

M: 992 08 711

buggekjell@online.no

Redaksjonsmedarbeider:

Jahn H. Schipsted

P: 33 11 43 95

M: 411 26 513

jahn.schipsted@bluezone.no

Redaksjonsmedarbeider:

Svein Krogstad

M: 942 38 794

svekrogs@online.no

Redaksjonsmedarbeider

Rune Sørli

M: 900 19 145

ru-soerl@online.no

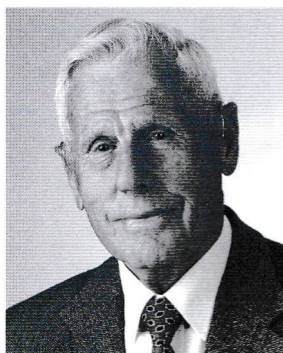
Redaksjonsmedarbeider:

Erling H. Halvorsen

M: 930 92 360

erling.hedly@c2i.net

Formanden har ordet

Vi har lagt 2011 bak oss, og er på full fart inn i et nytt og spennende år. Forreften, legge bak oss er vel ikke den rette språkbruken når det gjelder året 2011. For bomben i regjeringkvartalet, og ugjerningen på Utøya er vel ikke noe vi bare legger bak oss. Den har brent seg inn i vår bevissthet på godt og vondt. På godt fordi nasjonen bestod en prøve, ikke ved å rope på hevn, men faktisk mer forståelse, mer åpenhet, mer demokrati. På vondt fordi

sårene fra denne massakren er så dype, og de personlige tragediene så store, at det vil ta lang tid å lege dem, om overhode mulig. Men i historiens lys vil 22. juli, 2011, tror jeg, stå fram som den dagen da de demokratiske verdiene bestod sin prøve. Det skal vi være glad for, og stolte av. At tragedien la en viss demper på publikums tilslutningen til de mange arrangementer er naturlig. Sett under ett bekrefter vel året likevel at Fredriksvern Verft, med over 200 000 besøkende innenfor vollene, rangerer høyt når byens attraksjoner skal kåres.

Ser vi på det året vi nå er inne i tegner det til å bli et spennende år, både for nasjonen og for Fredriksvern Verfts Venner. For nasjonen, er det den finansielle krise i Europa og i verden forøvrig som skaper uro, men som vi, fortjent, eller ved Vår Herres utrolige gavmildhet da verdens olje reservoarer ble fordelt, så langt har kommet lykkelig i gjennom.

For Fredriksvern Verfts Venners vedkommende er det spennende og gledelige ting på gang. Det gjelder våre store prosjekter Kommandersersjantrommet og Napermodellen, eller krigstidsmodellen, som nå begge nærmer seg ferdigstilling, og som vi tar sikte på å presentere for publikum i et større fellesarrangement 22. juni dette år.

For Kommandersersjantrommet eller Kongerommet som det også har blitt kalt, er dette gjort mulig ikke minst takket være den størrelatte gave på kr. 100.000,- som er gitt av Sparebank 1, omtalt også i egen artikkel i dette nummer av Værfts-Magazinet. Vi takker fra hjertet., Uten våre sponsorerers velvilje og positive holdning ville prosjekter som dette vanskelig kunne realiseres. Sammen med støtte fra Anders Jahre's Gavefond og Treschow Fritzøe AS, vil vi nå kunne

ferdigstille begge disse prosjekter, og åpne dørene for to nye og spennende utstillinger.

Jahn Schipsteds research når det gjelder personene bak portretttegningene i Kommandersersjantrommet har vi kunnet følge gjennom hans faste spalte i Værfts-Magazinet. Vi er glad for at tegningene, og historien bak dem, nå også blir tilgjengelig for publikum.

Napermodellen, har det vært arbeidet med siden 12.2.2009, da beslutningen om å bygge modellen ble tatt. Napermodellen er et diorama som viser hvordan Verftet, med bygninger, bunkere, og fangeleir så ut da Forsvaret rykket inn i 1945. Alt dette er nå revet. Det tynnes ut i rekkene av dem som var med den første tiden, da brakkeleiren fremdeles var i bruk, og snart ville det kun være tilfeldig billedmateriale tilbake, som kan dokumentere hvordan leieren så ut i denne for Norge så skjebnesvangre periode.

Gjennom dette diorama, bygget av modellbygger, Arne Naper, som også har laget modellen av Verftet fra ca. år 1800 som står i Galleimuseet, blir på en måte historien komplett. Nå kan den oppvoksende slekt få et bilde av hvordan det så ut her den gang, med bygninger, vaktårn og piggrådgerder, og gjennom våre guider, få del også i historien bak. Modellen er viktig derfor, både som samtidshistorie, og som en del av Fredriksvern Verfts historie, som ellers lett ville kunne bli borte.

Kari Korsdal og Hans Støverns bok, Fredriksvern Verft 1750-2000., har en tid vært utsolgt fra forlaget. Boken vil nå bli trykket opp igjen i ny og utvidet utgave, og vil være for salg i løpet av sommeren. Boken gir en populær og spennende framstilling av alt det som har skjedd innenfor vollene gjennom 250 år, og burde være obligatorisk lesning for alle som er interessert i Fredriksvern Verfts historie. Boken vil bli søkt lagt ut for salg også gjennom byens lokale bokhandlere.

Forøvrig vil tjenesten gå som vanlig, med guidede turer for grupper og bedrifter. Er du interessert, kontakt oss, og vi lager et skreddersydd opplegg nettopp for deg.

Jeg ønsker våre medlemmer et godt og aktivt år med mange besøk til Fredriksvern verft. Har du lyst til å ta et tak med oss, ring oss. En hjelpende hånd er alltid velkommen.

Med vennlig hilsen
Peter L. Nissen

Redaksjonelt

Kjære leser!

Denne utgivelsen av Værfts-Magazinet inneholder stoff både fra Verftets historie, det som skapes av historie i dag og hva vi kan forvente oss i den nære framtid. Til sammen skaper dette Fredriksvern verfts historie – en saga som forhåpentligvis aldri slutter.

I dette nummeret fortsetter vi presentasjonen av de personer som er tegnet og malt på veggene i Kommandersersjantrommet. Vi mener dette er en viktig del av Magazinet's oppgave, og vi er nå halvveis med disse presentasjonene. Når disse presentasjonene er ferdigstilte, og Kommandersersjantrommet er åpnet for publikum i løpet av sommeren 2012, vil FVV kunne presentere en historisk skatt i nasjonalt sammenheng.

Vi henleder også oppmerksomheten på Magazinet's siste side – også i år vil påskehøytiden stå i fokus på Fredriksvern verft. Vel møtt !!!!

Med vennlig hilsen Værft-Magazinet's redaksjonskomité

Værfts-Magazinet

besøker renholderne ved JKØ

Tekst og foto: Kjell R. Bugge

Leder for renholderne ved JKØ, husøkonom Live Elgen.

For ikke så lenge siden kunne vi lese i Østlands-Posten at Farris bad var den største overnattingsbedriften i Vestfold i 2011 med ca. 47 000 overnattingsdøgn. Det er en sannhet ved noen modifikasjoner. Justissektorens kurs- og øvingscenter (JKØ) ved Fredriksvern verft i Stavern hadde i 2011 ca. 55.000 overnattingsdøgn. Dette krever sitt, ikke minst av de som skal holde alt dette rent til enhver tid.

Skal trivselen på en arbeidsplass være god, så er et ordentlig renhold en av suksessfaktorene. Ved JKØ er det 10 blide renholdere som sørger for at arbeidsmiljøet er rent og trivelig til enhver tid.

Live Elgen er foresatt for alle renholderne ved JKØ. Med sin solide 2 årlige utdanning som husøkonom fra høgskolen for husøkonomer på Stabekk, og fra drift av eget renholds firma i Øvre Eiker fra 2000 til 2006, bør bakgrunnen være den aller beste for å kunne inneha personellansvaret og det faglige ansvaret for renholdet ved alle JKØ's fasiliteter. Husøkonomen skal ikke bare ivareta disse oppgavene. I tillegg kommer ansvaret for forvaltning av et budsjett i på flere millioner og innkjøp av varer og tjenester. Bla annet kjøpes det inn sengetøy og håndklær og vask og stell av dette for nærmere en million i året.

Da Luftforsvarets virksomhet ved Fredriksvern verft opphørte i 2002 og JKØ kom inn som leietar-

kere, var det Forsvarsbygg (FB) som foresto renholdet i de fasilitetene som JKØ overtok. Men i 2006 overtok JKØ selv dette ansvaret, og samtlige renholdere ved FB ble tilbudt overgang til JKØ. Samtidig kom Liv Elgen inn som leder for renholderne. Av de som var med fra 2002, er det nå kun 2 igjen, pluss 1 som har kommet inn fra en tidligere stilling ved Fredriksvern verft. Og det er attraktivt å jobbe her. Elgen forteller at når det en skjelden gang lyses ut ledige stillinger, så er søknadsmassen stor at man kan velge fra øverste hylle når det skal ansettes nye renholdere. Det er ikke krav til fagbrev som renholder for å få stilling, men så absolutt en fordel å ha det. Av de som er ansatt i dag, så har 1 godkjent fagbrev, og 3 har gjort ferdig den teoretiske delen av fagbrevet, men mangler den praktiske delen som bla krever 5 års erfaring. Og ingen av de menn som har søkt stillinger som renholdere ved JKØ har nådd opp i konkurransen. De har vært for dårlig kvalifisert.

Elgen forteller at lønnsbetingelsene er bra, men at man kan nok oppnå bedre lønn i private renholds firma. Men på den andre siden har man ved JKØ fast stilling og en trygg arbeidsplass, noe som så absolutt teller når man skal vurdere sin jobbsituasjon. Noe tillegg blir det også til den faste lønna, bla så går noen av renholderne turnus i og med at det er en renholder på jobb hver helg. Men normalt er arbeidstiden mandag til fredag fra 0700 – 1445 (1400 på sommeren). Det er tydelig at de ansatte trives, for husøkonomen kan fortelle om svært lite sykefravær og nesten ingen gjennomtrekk av arbeidstakere. Og dette på tross av en forholdsvis stor arbeidsmengde.

Arbeidsoppgavene for en renholder ved JKØ består i vask og renhold av forlegningsrom, oppholdsrom, kontorer og toaletter. Sjøppel skal tømmes, sengetøy skal skiftes og rengjøringsutstyr så som mopper, poleringsmaskiner og gulvvaskemaskiner skal ettersees og vedlikeholdes. Avdelingen disponerer bla 4 moppevaskemaskiner, noe som gir en stor kapasitet på rene mopper. Det eneste disse renholderne ikke tar seg av er vindusvasken. Det leier de et sivil firma til å ta seg av.

For det er ikke lite som skal holdes rent av det som JKØ har leid av FB. Ca 27 000 m² bygningsmasse er det totale arealet som JKØ disponerer. Av dette er en del lagerareale ute og inne, så grovt regnet er det 25 000 m² som skal holdes i god renholdsmes-

sig stand. Dette fordeler seg på fasilitetene til JKØ, til Utrykningspolitiet, Sivilforsvaret, to kjøkken og to spisemesser, fritidsklubben, gymnastikksal, depotet og bilverkstedet. I tillegg kommer ikke minst de 197 forlegningsrommene som JKØ disponerer og som det er fullt belegg på nesten hele året. Ca. 55000 overnattingsdøgn i 2011 borger for det, og flere vil det nok bli i 2012 når kursaktiviteten ved JKØ skal økes. For at det i det hele tatt skal gå rundt med vask og renhold på forlegningsrommene, så er utgangspunktet at gjestene selv må legge på og ta av sengetøy. Dette sparer renholderne for mye arbeidstid.

Men om ønskelig kan sengene være oppredd ved ankomst, da mot en viss økning i romprisen. Det er for det meste kurselever ved JKØ som benytter forlegningene. Studentene ved Politihøgskolen må selv skaffe seg bolig «på bygda» i den tiden de er ved PHS/Stavern. På sommerstid er deler av forlegningsmassen stilt til disposisjon for sommergjester, noe som er svært så populært.

De øvrige bygninger ved Fredriksvern verft, og som ikke disponeres av JKØ, renholdes stort sett av FB og da ved et innleid renholds firma.

Så tenk på det, kjære leser, når du neste gang besøker noen av JKØs bygninger – tørk av deg på bena før du går inn, da kan du gjøre hverdagen til disse hardt arbeidene kvinnene ved renholdsavdelingen på JKØ noe lettere.

Minner fra Fredriksvern Verft, intervju med Ivar Snildal

Tekst: Kjell R Bugge • Foto: Via Ivar Snildal

I denne utgivelsen av Værfts-Magazinet gjør vi en liten vri på vår serie fra «Værftsminner». Vi starter opp med å intervjuer noen av de karismatiske personene som har tjenestegjort ved Fredriksvern verft i en årrekke, og som mange av våre lesere sikkert har et vært sammen med i en eller annen sammenheng. Ivar Snildal var den første vi valgte å besøke, og han ga oss et innblikk i tjenesten fra sin tid på Verftet.

For mange av oss tror jeg at Ivar Snildal har vært den offiseren som «alltid» har tjenestegjort på Fredriksvern verft. Ja, jeg var faktisk overbevist om at Snildal var ekte Stavernsgutt, og jeg hadde forberedt meg på å få høre om hvorledes han opplevde Verftet i okkupasjonstiden. Kanskje var det «herrefolkets» tilstedeværelse i Stavern som motiverte han til å ta fatt på en militær løpebane? Men dette holdt ikke stikk. Ivar er født i Venabygd i Ringebu kommune

17. april 1932. Året etter flyttet familien til Ål i Hallingdal og deretter noe senere til Hokksund hvor Ivar fikk sin skolegang og stifte vennskap som fortsatt varer. Han har, som han uttrykte det, «sklidd på kjellerlemmen» sammen med en annen kjent offiser i luftvernartilleriet, B.A. Hanssen. Da så Snildal var ferdig med sin skolegang, var det militæret som sto for tur. Det var ingen militære tradisjoner i familien Snildal, men oppildnet av en ivrig gymnastikklærer, ble det å søke befalsskole. Pga at Luftvernartilleriets befalsskole (LVABS) hadde den flotteste brosjyren, og det faktum at skolen lå

i Stavern og derved i rimelig nærhet av hjemstedet Hokksund, ble søknad om opptak sendt.

Og sammen med to kammerater fra Hokksund, B.A. og Ulf Kløve, startet så Ivar Snildal sin militære løpebane sommeren 1950 i Øvre leir ved Fredriksvern verft som aspirant ved LVABS. Forlegningen var brakker etter okkupasjonstiden med 14 mann på hjørnerommet og med toalett og vaskemuligheter i enden av brakka. Trangt var det, og som Ivar uttrykte det «vi levde i pakksekken og ryggsekken». Matstellet var greit, men ikke noen utskeielser der i gården. Det gikk på ordinær kost med pottet og sild. Spesielt godt minnes han da de ba om å få mer pålegg. Det fikk de i form av en boks med hermetisk ansjos som bulet noe forferdelig. Ingen tok sjansen på å åpne den innendørs, og da de åpnet den utendørs, nærmest eksploderte den. Ikke akkurat menneskeføde nei. «Men vi trodde det skulle være sånn i militæret og godtok dette, og mye annet uten å kny». I spissen for utdanningen sto daværende major Karsten Anker Kristensen. Han var en myndig offiser med krigserfaring, og det sto respekt av han, minnes Snildal. Av instruktørene var det noen med krigserfaring, mens de øvrige var fenriker og sersjanter som var utdannet ved LVABS i tiden 1947 – 49. Spesielt godt minnes Ivar Snildal infanteriinstruktør Tombre, bror til den senere så legendariske Hans Tombre som i mange år var en aktet luftvernartilleriinstruktør på Stavern. Krigens krav lå til grunn for alt av utdanning, så utdanningen var til sine tider meget hard både fysisk og psykisk.

Artilleriopplæringen som foregikk i Stavern, ble

LVABS har frikvarter.

gitt på eks tysk luftvernkanonmateriell av typen 88mm og 37 mm. Elevene fikk også se 40 mm L/60 kanonen, men fikk ikke noen form for opplæring på denne typen. Mye av den øvrige utdannelsen gikk utenfor Stavern; bil- og motorlærekurs på Helgelandsmoen, ingeniør- og pioneropplæring på Hvalsmoen og sambandsopplæringen på Jørstadmoen. «På Jørstadmoen fikk jeg en forferdelig strekk av ei dame. Jeg kom gående i mine egne tanker, og så denne dame komme i mot meg og tenke ikke noe mer på det før hun stoppet meg og strakk meg for at jeg ikke hilste. Dama var K-offiser med løytnants grad, noe jeg ikke hadde hørt om før eller sett tidligere. Men det nyttet ikke med noen unnskyldninger, dama var løytnant og avkrevde respekt, så strekk fikk jeg». Som en del av opplæringen ble det gjennomført vinterøvelse på Rauland, og Snildal og jeg fikk anledning til å mimre over «den tøffeste vinterøvelsen som har vært gjennomført i manns minne», vinterøvelsen på Rauland i 1967 da han var troppssjef og jeg var befalsskoleelev.

Etter pliktjeneste og noen år ute i bruket, fikk Snildal fast stilling som instruktør med fenriks grad ved LVABS ved Fredriksvern verft. I februar 1954 kom han til befalsskolen som da fortsatt lå i Øvre leir. Her opplevde han den luksus å få enerom i en tyskerbrakk og med de samme fasilitetene i enden av brakka som under befalskoletiden. Øvre leir var på denne tiden forbeholdt LVABS. Her hadde de egne forlegninger, spisemesse, kjøkken, depot, undervisningsrom og kontorer. De var skilt fra resten av Verftet med Reperbanen som fortsatt eksisterte i en lenge av 260 meter. Nedenfor denne var det Luftvern skyteskolen og Våpenskolen som rådde grunnen, og de hadde tilsvarende fasiliteter som LVABS hadde i Øvre leir. «Men de hadde et mye dårligere kjøkken enn oss», minnes Snildal. Dette kjøkkenet med spisesal lå der hvor «Telthuset» står i dag. «Der spiste jeg kun når jeg var Daghavende offiser», sier Snildal. Kjøkkenet ved LVABS holdt nok en høyere standard utstyrsmessig.

Ivar forteller om nesten «krigstilstander» mellom de som tjenestegjorde i Øvre leir og de som var på andre sia av Reperbanen. «Det eneste vi hadde felles, var plasskommandanten». Spesielt var kampe- ne harde når det gjaldt kurvball og fotball. «Da gikk det på livet løs», sier Snildal.

Undervisningen foregikk mye utendørs, men det fantes en uoppvarmet ekserser hall i Øvre leir, og denne ble mye benyttet. Det var ingen regulert arbeidstid. Normalt var det frammøte like over kl. 0700 om morgenen før indretjenesten ble innspisert.

Så gikk det slag i slag med undervisning til tjenestetidens slutt kl. 1630 og det var slett ikke uvanlig med kveldstjeneste. Han minnes godt noen befaleselever som hadde gjort vært på tjueperm på Lillehammer. Det resulterte i straffeutmarsj på fritiden. Ved behov gikk tjenesten døgnet rundt, uka på tamp uten noen form for ekstra godtgjørelse. «Vi fikk jo lønna vår og fikk være fornøyd med det», sier han. Men noen forbedringer kom det da. På midten av 50-tallet ble det innført søndagstillegg på kr. 3, 20; ikke pr time men pr dag og da kunne dette gjelde for 24 timer. «Kr. 3,20», sier Snildal, «det rakk akkurat til en tyvepakning med sigaretter. Skulle du ha fyrstikker måtte du ut med ti øre til».

«Vår kompetanse som instruktører kunne nok være varierende, så derfor ble det kjørt instruktørkurs ved Skyteskolen. Men det varierte hvem som fikk disse», minnes Ivar.

«Men vi fikk alle sørgebånd ved Kong Haakons død i 1957, og dette skulle vi bære «overalt alltid». Og jeg husker godt at vi hadde tjeneste i spredt orden, i gjørma. Sørgebåndet måtte sitte stramt midt på venstre overarm».

Etter et opphold ved Luftforsvarets skole for radar – og sambandspersonell på Lutvann fra 1961, kom Ivar Snildal og fru Gerd tilbake til Stavern i januar 1967. Gerd som var ekte Stavernsjente og hadde sitt hjemsted i Knapplivegen, fulgte med Ivar på hans beordringer, og etter fullført offisersutdanning ved Luftforsvarets befals – og administrasjonsskole/ Offisers linjen 1965/66, ble det så tilbake beordring til Fredriksvern, nå som troppssjef på befalsskolen.

Og han kom tilbake til en nærmest «ny» leir sammenlignet med den han forlot i 1961. Riktignok eksisterte det fortsatt flere tyskerbrakker på Verftet både som forlegning og kontorer. Men det var blitt et nytt, moderne felles kjøkken og spisesal. Befalskolen hadde fått ny elevkaserne (Lille Skaugum) med badstue og dusjfasiliteter i kjelleren og det var ekserser hall på sletta i nedre leir. Bygging av familieboliger som var påbegynt i Minnehallveien på begynnelsen av 50-tallet, hadde skutt fart, og

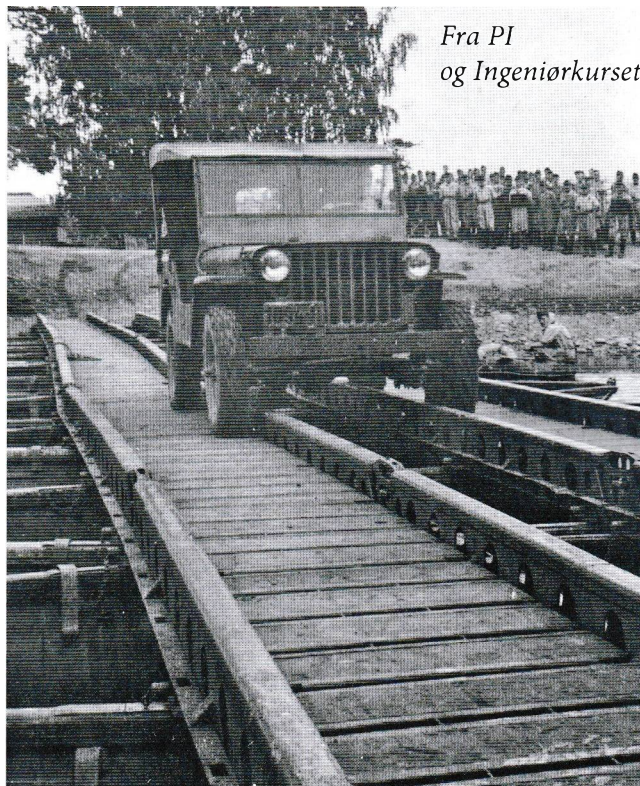

Postutlevering under vinterøvelsen.

arbeidstidsbestemmelser var i ferd med å bli innført.

Ivar Snildal fikk være med på den rivende utviklingen av Luftforsvarets skolesenter som fant sted på Fredriksvern verft på 80 – og 90 tallet. Brakkene fra tysker tiden forsvant etter hvert helt, nye forlegninger ble reist både for befal og elever, nytt administrasjonsbygg kom på plass og nytt skolebygg ble reist. En av de siste oppgaven Snildal hadde i sin karriere var å sørge for anskaffelse av inventar til det nye skolebygget. Anbud måtte hentes inn og ut fra det måtte utstyr skaffes. «Jeg tror det ble bra» sier Snildal. «I alle fall synes jeg det når jeg sammenligner det med hva vi hadde når jeg begynte ved LVABS i 1950».

Ivar Snildal pensjonerte seg fra sin offisers stilling i en alder av 59 år. Da overtok han styringen av heimen i Knapplivegen mens kona Gerd fortsatte i full jobb på Verftet bla som Områdetillitsvalgt for Forsvarets Sivile Tjenestemannslag. Og det passer kanskje godt å avslutte dette intervjuet med Ivar Snildal, med en takk til hans kone Gerd, som dessverre gikk bort så alt for tidlig, for den innsatsen hun gjorde for det Fredriksvern verft vi ser i dag. Hadde det ikke vært for hennes ukuelige innstas og stå på vilje for å få annen aktivitet til Verftet når Luftforsvaret trakk seg ut i 2002, hadde nok situa-

Fra PI og Ingeniørkurset.

sjonen vært en helt annen i Stavern i dag. «Og hvilke rolle hadde så du i dette arbeidet da» spurte jeg Ivar. «Å jo du, jeg hadde en meget viktig oppgave i denne perioden. Da sørget jeg for hus og heim og matstell for Gerd mens hun sto på barrikadene for Fredriksvern verfts framtid».

Karikaturtegninger av befal

Sersjant Sølvnes

Sersjant Kolbatten

Lager Brisen 1940 – 42 på Fredriksovern Verft

Foto: FVV's arkiv Tekst: Willy Hansen Redigert av: Jahn H. Schipsted

Når en skal forsøke å finne ord som kan belyse denne hendelsen, er det vanskelig å finne ord som passer. Det jeg vil presisere, er at viss jeg ikke hadde hatt så mange rundt meg som var villige til å hjelpe, hadde ikke dette vært mulig.

Husk at det var veldig om å gjøre at dette var hemmelig, ellers havnet man bak lås og løkke.

Opplegget vårt gikk meget bra i 11/2 år. Da fikk vi følelsen at vi var under oppsyn. Vi fant da ut at vi skulle «trappe» ned. Andre oppgaver ventet.

Årsaken til at jeg ønsker å skrive litt om hva som skjedde i leiren i Stavern under 2. verdenskrig, er at jeg har lest og hørt flere versjoner av dette som ikke stemmer.

Transporten til Norge gikk via lastebåter med de russiske krigsfangene. Det fantes ingen lugarplass. Fangene måtte tilbringe overfarten på dekk eller i lasterommet. Det var lite eller ingen forpleining på overfarten.

Ved ankomst Larvik, Østre brygge, ble fangene

jaget i land av tyske soldater. De ble stilt opp på rekke for å gå til Stavern. Dette ble for langt for noen, og de som ikke greide det, ble kastet opp i en kassejerre.

Mange tyske vakter passet på at alle gikk etter deres plan. Om fangene ikke lystret ordre, ble de enten sparket eller slått. Fangene hjalp hverandre så godt de kunne, men alle hadde de lite krefter og det var kaldt. Turen var lang uten mat og drikke. Fangene hadde ingen bagasje med seg. Det de hadde måtte de ha på seg ellers ble det borte. Ofte hadde de to frakker og bukser. Fottøyet var meget dårlig, enten filler eller papir støvler som var meget dårlig forfatning, bundet sammen av tau. Sokker og votter var elendige.

Ankomst Stavern

Da de omsider kom fram til leiren, ble fangene geleidet inn til det Ytre Sjalupp skuret, som var oppholdsplassen før rensing og avlusning. Her inne fantes det også høy og halm som fangene skulle sove på. Fangene fikk fortsatt ingen mat. På utsiden av skuret var avlusningstasjonen, som besto av Damprom, hårfjerning, dusj og kledsrens. Kadettbrakkka ble bygd om til en russisk fangeleir med et høyt piggrådgerde rundt. Avlusningsanlegg ble bygd på syd-siden av det ytre Sjaluppskur og inngjerdet. I denne leiren skulle fangene fores opp slik at de kunne arbeide på tyske anlegg i Norge. Fangene ble her i ca 3 mnd, før de ble sendt videre. Det bør også nevnes at leiren ble brukt før den var ferdig til å samle de norske studentene som tyskerne hadde arrestert og skulle sendes videre. Disse var her i kort tid ca 2 døgn.

Personlig ble jeg ekspert på å smugle, men dette vil jeg komme tilbake til senere i skrevet. Fangene måtte ta av seg alle klær og støvler. Dette ble så renset. Fangene ble så barbert. Alt hår skulle vekk over hele kroppen, for å få vekk lusene. Fangene gjorde alt de kunne for å beholde litt hår. Pga et gammelt russisk ordtak lyder som følgende «Viss lusa forsvinner, er døden i anmarsj». En ting som ble passet godt på av tyskerne, var at det ikke kom lus inn på brakka. Om det ble oppdaget på en fange tok de madrassen og teppe, slik at fangen måtte ligge på gulvet. Til slutt ble fangene spylt. Handlingene ble sterkt kontrollert av de tyske fangevokterne. Da de hadde gjennomgått dette, fikk de klærne tilbake og ble overført til Kadettbrakkka. Der var det oppstilling og kontroll igjen, fangene

ble så henvist til sine rom. Tyskerne opprettet et såkalt «leir-politi» blant fangene. Her ble de sprekeste utkommandert, og fikk ansvar for å opprettholde ro og orden. Leir-politiet måtte gjøre det de fikk beskjed om, ellers ble det juling. Leir-politiet fikk utlevert hver sin stokk som var 160 cm lang og 3-4 cm tykk. Det ble våpenet deres, denne stokken ble mye brukt til å slå medfangene med, når noe galt ble gjort. Det kunne f.eks være: når fanger kom for sent til oppstilling, stjeling av mat og klær. Jeg synes disse handlingene var meget vonde å se på. Men jeg ble forklart, at vold var det språk fangene skjønnte, spesielt når et menneske er så langt på «bunn». Det så faktisk ut som om det var akseptert, fordi de som ble slått reagerte ikke.

På rommene var det køyesenger. Dvs. det var to i høyden, den ene på gulvet, og den andre 1,5 m høyere opp. Det var lagt en tynn madrass og ett teppe på hver seng til hver person. Alle lå de side om side, ca 20 fanger på hvert rom. På rommene var det et lite bord med noen få sitteplasser, ellers måtte fangene bruke sengene som sitteplasser.

Til personlig hygiene fikk fangene utdelt ett vaskevannsfat, B-såpe og en vaskefille. B-såpe erstattet vanlig såpe. Barbersakene delte fangene på seg i mellom og de måtte barbere seg i kaldt vann. De fikk også utdelt en liten bolle til suppe som rommet 1 liter, og spisebestikk som besto av kniv og skje. Det var veldig synbart at i løpet av den første uka, hadde fangene nok med seg selv. Etter den tid, tok fangene mer hensyn til hverandre og hjalp hverandre.

1. etasje i brakka inneholdt kjøkken, vaktrom og depot. En del fanger fikk plass her. I 2 og 3 etasje lå soverommene.

I leiren kunne antall fanger/pulje variere fra ca 420 til 800 mennesker.

forts. neste nr.

B-såpe fra krigen.

Foto: Jahn H. Schipsted

Fredriksvern Verfts Venner

Postboks 161, 3291 Stavern

ÅRSMØTE 2012

Styret innkaller med dette til årsmøte i Fredriksvern Verfts Venner (FVV):

Tirsdag 06. mars 2010 kl 1800 i Auditoriet, Galeiskur 16

Stemmerett på årsmøte har kun medlemmer som har betalt sin kontingent for 2011, mens nylig tiltrådte medlemmer er hjertelig velkomne – uten stemmerett.

Årsmøte har følgende agenda:

Åpning:

- Valg av møteleder og to personer til å undertegne protokollen
- Valg av møtesekretær/referent
- Godkjenning av innkalling
- Godkjenning av saksliste

Godkjenning av:

- Årsmelding
- Foregående års reviderte regnskap
- Overskuddsanvendelse/dekning av underskudd
- Kontingent for 2013
- Forslag til budsjetttramme

Saker fremmet av:

- Styret
- Øvrige medlemmer

Valg av:

- Leder
- 3 styremedlemmer for 2 år
- 2 varamedlemmer for 2 år
- 2 medlemmer til valgkomitè

Etter årsmøte blir det en enkel bevertning.

Saker medlemmene ønsker behandlet på årsmøtet må være styret i hende senest fredag 17. februar 2012.

Velkommen!

Peter L. Nissen (sign)
Leder

NB! Ta vare på denne innkallingen - årsmøte vil ikke bli annonsert på annen måte!!

Værfts-bilder julen 2011

Tekst og foto: Kjell Bugge

Julenissejenter.

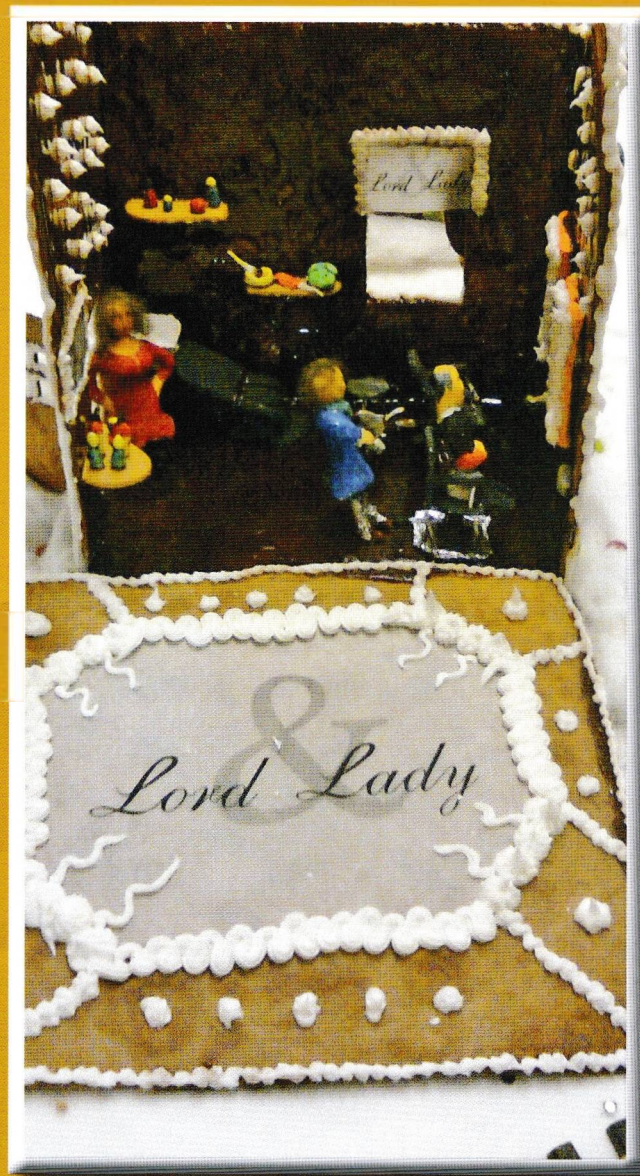
Fra juleutsalget i Steinbrakka.

Peppecakebyen i Steinbrakka.

Varer ble prousert hele tiden.

Lord & Lady var også med.

Noe av varene i juleutsalget.

Jul på Værftet 2011

Tekst og foto: Kjell R Bugge

Julen er tid for tradisjoner. Så også på Fredriksvern verft. Venneforeningen er engasjert i to av de tradisjonelle markeringene, julesalget i Steinbrakka og styrets julemiddag med Festningsforvalteren.

Julemarkedet på Fredriksvern verft er en årvisst foreteelse. Så også i 2011. Første søndag i advent åpnet Vertsfunksjonen på Verftet julemarkedet, og holdt det åpent også den påfølgende helgen. Alle galleriene var da åpne, Steinbrakka var fylt til randen av små – og store utstillere som tilbød julegaver i et rikt utvalg, og Norges flotteste juletre ble tent. Og ikke å forglemme pepperkakelandsbyen, som i år var flottere enn noen gang.

Steinbrakkas innredning er i stadig forandring, og dette ga nok arrangøren visse utfordringer, kanskje spesielt med hensyn til varme for utstillerne. Men for oss som var besøkende var det mye annet som varmet. Flotte tilbud på julegaver manglet det ikke. Alt fra malerier, via glasskunst til julenisser og bakverk var å få kjøpt. Smaksprøver ble budt rundt av noen av utstillerne, og stemningen var i det hele tatt meget god på markedet i de 2 helgene som dette var åpent.

Fredriksvern verfts venner sto nok en gang for salg av forfriskninger til kunder og utstillere. Kaffe og vafler er alltid populært, og med pølser og brus attåt, var ikke omsetningen noe å klage på. En stor takk til alle våre medlemmer som tok seg tid til i en travel førjulstid til å hjelpe oss med å få hele arrangementet vel i havn.

Julemiddagen i Kommandantboligen for styret i Fredriksvern verfts venner er også en tradisjon som er i ferd med å etablere seg. Festningsforvalteren er en naturlig gjest på denne tilstelningen, hvor året som er gått oppsummeres og hvor aktiviteter for fremtiden diskuteres. Ved årets middag var det spesielt to begivenheter som sto i sentrum for diskusjonene. Den ene var framdriften på restaureringen av Kommandersersjantrommet, det andre var ferdigstillingen av Verftsmodellen anno 1945. Begge disse to prosjektene går nå mot fullføring, og det blir offisiell åpning av begge i løpet av våren/sommeren 2012.

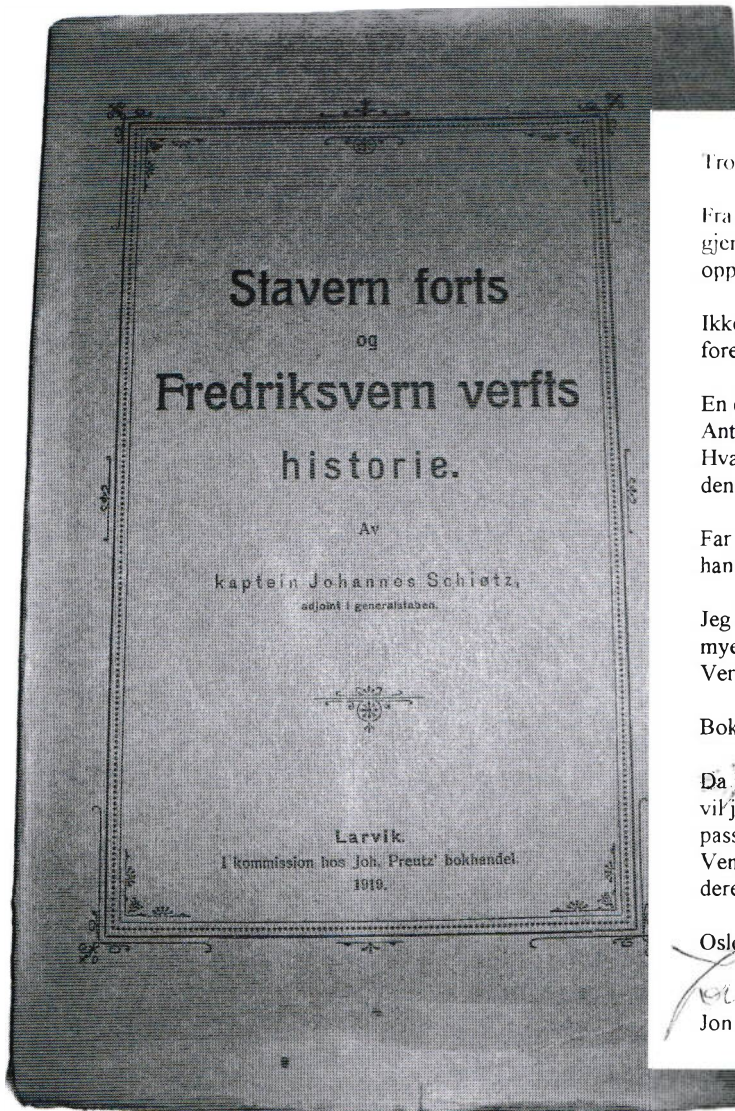
Leder i FVV, Peter L. Nissen, overrakte festningsforvalter Bergan den første kopien av 15 tegninger fra Verftet av Asbjørn Aamodt. (En nærmere beskrivelse av denne gaven finner du i Værfts-Magazinet nr 4/2011). Bergan tok i mot gaven med stor glede, og lovet å finne en verdig plass på Verftet til denne kunstsakten.

Til gjengjeld sto festningsforvalteren for kveldens store overraskelse. Han refererte et brev fra Jon Schøning, sønn til tidligere Staverns ordfører Einar Schøning. Dette brevet, som er gjengitt nedenfor, beskriver hvorledes boken «Stavern forts og Fredriksvern verfts historie» kom i familien Schønings eie. Boken er fra 1919 og skrevet av kaptein Johannes Schiøtz. Denne bok ønsket Jon Schøning å gi til Fredriksvern verft, og festningsforvalter Bergan mente at boken bør forvaltes av venneforeningen. Peter Nissen tok imot gaven med stor ærbødighet, og den vil helt sikkert bli gjenstand for ytterligere studier av foreningens medlemmer. Det er nok flere av foreningens dyktige guider som ser fram til å kunne gjøre dypdykk i denne bok.

På slutten av måltidet ble som vanlig Kong Fredrik V av Danmark, Fredriksvern verfts grunnleger, hedret med en skåltale, før kvelden ble avsluttet som seg hør og bør med dannet konversasjoner og kaffe avec.

Styret med gjester nyter et velfortjent julemåltid.

Trond Bergan!

Fra min ungdomstid husker jeg godt at min far, Einar Schønning, gjentatte ganger snakket om at han kjente til denne boken og dens opprinnelse. Men han hadde den ikke og hadde aldri sett den.

Ikke desto mindre besøkte han ofte antikvariater i Oslo med forespørsler.

En dag fikk han napp – jeg mener å huske at det var hos Damms Antivariat. I slutten av 1950-årene må det ha vært. Hva han betalte for den – da uåpnede boken, – vet jeg ikke. Han leste den aldri – det vet jeg, for jeg sprettet arkene fra hverandre.

Far ville at jeg skulle ha den. Da han overleverte boken til meg, var han kry og stolt.

Jeg har lest boken fra perm til perm. Den er veldig interessant og gir mye gammelt nytt til kjenne om såvel Stavern Fort som Fredriksvern Verft. – personer, skib og utviklingen med opp- og nedturene.

Boken anbefales derfor på det beste for de interesserte.

Da jeg ikke bor i Stavern. Men selv om jeg stadig synes å høre til der, vil jeg at du tar vare på boken. Om du ønsker og synes det er passende, ser jeg gjerne at du forærer den til en forening som f.eks Venner av Fredriksverns Verft, eller Venner av gamle Stavern for deres arkiv. (dette selv om boken er der fra før og er vel kjent).

Oslo/Stavern, 30. juli 2011

Jon Schønning
Jon Schønning

Fra venstre: Jan Olav Eriksen, Inger Johanne Dahl, Jahn H. Schipsted, Kari Krogsbøl Kristoffersen, Peter L. Nissen, Jonny Engmark, Kjersti Myrebøe, Olav Bjørnflaten, Oddny Sande.
Ikke tilstede: Svein Krogstad og Dag Oppen Berntsen.

Bildenøtten

Denne gangen fikk vi ikke inn noen forslag på navn til bildet som ble presentert i Værfts-Magazinet nr 4/2011. Vi prøver med flere bilder

som vi gjerne vil ha identifisert. Her fra et skirenn på 1950-tallet. Send forslag til post@fvv.stavern.no

Bråkete damer på soldathjemmet

I venneforeningens arkiver ligger det mange vakt-rapporter. Denne rapporten viser at det ikke alltid var soldatene som sto for bråket.

Rapporten er skrevet av sersjant Asbjørn Westgaard og er datert 2. desember 1948:

Den 1.12. kl 2330 kom jeg gående forbi Soldathjemmet og fikk da høre at det var noe bråk på nordsiden av danselokalet. Jeg gikk da dit bort hvor noen soldater hadde anholdt frøken A. D. for å ha kastet stein mot vindusrutene i danselokalet. Jeg tok da en kort forklaring av A. D. og hun forklarer: «Jeg var inne på danselokalet og danset da jeg gled og falt på gulvet. Jeg ble da utvist av lokalet på en brutal måte. For det ble jeg så forbannet at jeg tok og kastet stein mot vin-

duene i danselokalet, hvorved jeg slo 2 ruter i stykker. Jeg er villig til å erstatte de istykkerslåtte glassruter og kostnadene for innsetting av disse 2 ruter.»

Det bemerkes at frøken A.D. var beruset. Hun var i følge med frøken N.L. som også var blitt utvist av lokalet.

Den som mottok denne rapporten tilføyde følgende:

Bestilt i satt ruter. Regningen sendes til damen med underretning om at hvis hun ikke betaler blir det straks sendt anmeldelse til lensmannen i Brunlanes.

For egen del tror vi at damen angret og betalte regningen – skjønt det sier historien ikke noe om.

Marinens eiendom Risøen

Tidlig på året i 1910 sender ordføreren i Fredriksvern kommune en forespørsel til Det Kongelige Forsvarsdepartement om å få kjøpe Marinens eiendom Risøen. Kommunen tilbyr seg å betale kr. 3000,- kontant på betingelse av at Risøkalven (skjæret nord for øya) og de tilliggende fiskerettigheter medfølger. Departementet svarer i brev at 5. mars 1910 at de vil la kommunen få forkjøpsrett, men at saken må forelegges Stortinget. Kommunen blir bedt om å bekrefte at de står ved tilbudet. Saken behandles så i kommunestyret og formannskapet bekrefter ovenfor departementet (brev av 11. mars

1910) at tilbudet står ved makt.

14. juni 1910 beslutter Stortinget i overensstemmende med innstilling fra militærkomiteen (ins S. nr. 158 for 1910) at eiendommen avhendes til Fredriksvern kommune for kr. 3000,- pluss omkostninger. En av betingelsene for salget er at kommunen ikke skal la eller tillate oppførelse av bro over sundet mellom fastlandet og Risøen samt til uten erstatning å avgi fri grunn for mulige utdypingsarbeider i sundet. Stortingets beslutning ble tatt til følge i kgl. res. av 27. Juni 1910.

2747/10
130/10
Christiania den 13 juli 1910.
M. J.-No. 1106/1910.

Det Kongelige Forsvars-Departement.
Marinen, Fyrvesænet m. v.

Til
Amtmanden i Jærlsberg og Larviks amt.

I forbindelse med skrivelse herfra av 8de juli 1910 meddeles til efterretning og videre kundgjørelse for Fredriksverns kommunestyre, at omkostningerne vedkommende salget av Risøen ifølge regning fra lensmand Hagerup andrer til kr. 96.86, hvortil kommer stempelpapir til skjøte kr. 24.00, tilsammen kr. 120.86.

Naar kjøpesummen kr. 3000.00 tillikemed de ovennevnte kr. 120.86 tilsammen kr. 3120.86 indsendes hertil, vil skjøte bli tilstillet kommunen.

Det bemerkes, at fragtemand K. Tellefsen, som for tiden forpagter Risøen, er opsagt og har vedtatt at fratrede forpagtningen 14de oktober 1910.

Likeledes har Gustav Olsen og Karl Martinsen, som begge har leiet fiskepladser ved Risøen, vedtatt at fravike de leiede pladser, saasnart den overgaar til ny eier.

S. P. Olsen
A. Olsen

Vernede bygninger på Verftet

Tekst og foto: Erling Halvorsen

Beddinger

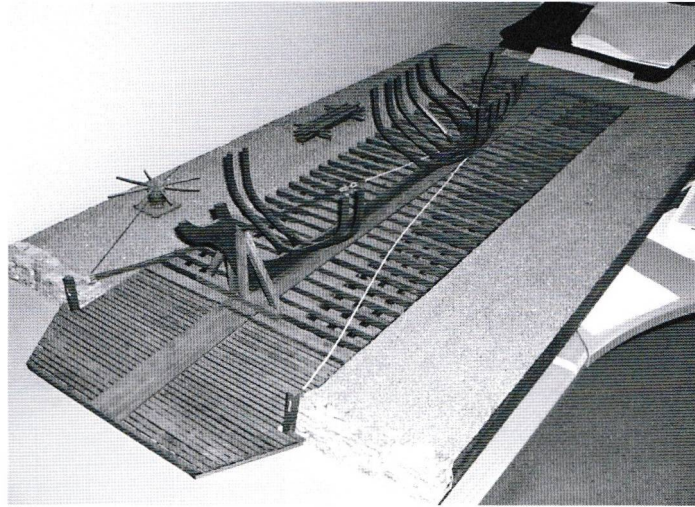

Skisse over Fredriksvern Verft, der både Fregattbeddingen, Galeiskurene og Skjærgårdsskuret fremstår.

Fredriksvern Verft ble etablert som ett resultat av rustningskappløpet mellom Sverige og Danmark Norge. En flotilje skulle bygges i Norge og valget falt på Fredriksvern da det var en fin havn og en antok at det ikke var pælemark i vannet. I ettertid en feilaktig konklusjon. Siden dette var ett Verft finner vi naturlig nok flere beddinger i området. Det er ikke alltid lett å se i dag at skipsbygging var hovedgjefsten innenfor vollene på 17-1800 tallet. Galeiskurene er i dag det mest fremtrendene og synlige bevis på denne virksomheten og beddingene foran disse er ivaretatt og er gjenstand for vern og som bevis på hvordan det engang var. Opprinnelig var det 10 Galeiskur langs strandlinja som iht tidligere kartskisser har blitt oppfylt for å få en rett linje der beddingene ble anlagt. Det er antatt at beddingen ble bygget og etter hvert som galeiene tok form ble skurene bygget for å beskytt byggeprosessene. Fregattbeddingen som ligger på andre siden av kanalen og markert med planker brukes for tiden

til en kunstnerisk utstilling av den Finske kunstner Pâivi Laakso. Utstillingen kalles Fredsskipene og er et lyd og lyskunstverk som er meget verd å ta i nærmere øyesyn. For å oppleve lyd- og lyskunsten bør en gå helt inntil båtene som er fra 19 til 8 fot store og har kjølen vendt mot sjøen. Hver båt har også forskjellig utsmykking. Blant annet har en av båtene hull i bunnene som gjengir stjernebildet Tvillingene og funkler når det er mørkt. Tittelen «Fredsskipene» henspeler på krigsskipet «Friedrichsværn» som ble bygget her og sto ferdig i 1814. Dette skipet var aldri i aktiv krigstjeneste, men deltok blant annet på internasjonale, fredelige oppdrag i Middelhavet. Utstillingen er en utmerket måte å markere beddingen som ligger i bakken under disse. En modell av beddingen kan sees i plankeskuret som står ved siden av.

Fredgattbeddingen ble anlagt på slutten av 1760 og er ca 52 meter lang og 14,5 meter bred. En skisse

Modell av Fregattbeddingen

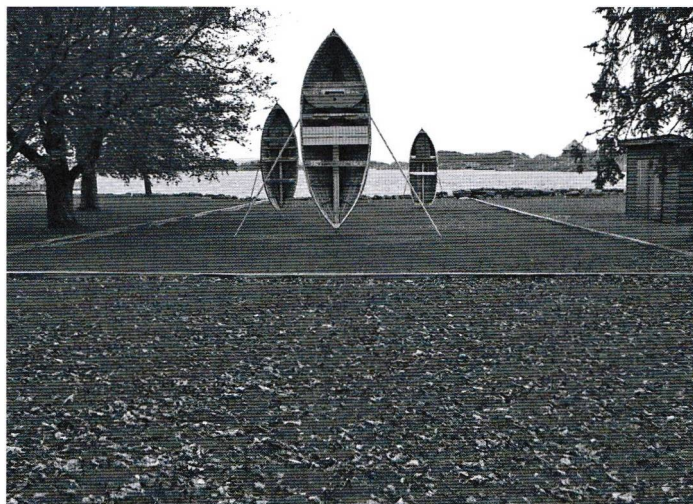
i målestokk 1:100 datert i 1840 forklarer oppbyggingen av beddingen. Den består av 8" x 8" bokser i tre sjikt. Det underste sjikt består av 44 tversgående bokser. Over disse ligger det langsgående bokser og på toppen 37 tversgående bokser. I dag kan en se omrisset med planker som synliggjør hvor den ligger. Og når jeg nå sier ligger så er det fordi det ble foretatt graving i området i 1991-92 for å få bekrefte om beddingen fortsatt fantes og om mulig grave den frem og derved på en bedre måte fortelle publikum at Fredriksvern var et betydelig skipsverft på 1700 tallet. Under gravingen fant man eikestokkene, som store deler av beddingen består av. Kontakt med Riksantikvaren ble foretatt og kostnader ved avdekking og konservering av ble anslått til ca 5 mil kroner. Det var ikke midler til denne operasjon og det ble derfor besluttet å tildekke eikestokkene da de ville bli best bevart der de nå lå. I senere tid ble det besluttet å markere stedet slik en kan se det i dag. I tillegg ble det satt opp et plankebygg ved

siden av som inneholder en modell av beddingen i størrelseskala 1:50 000. Denne ble selvsagt laget av vår modellbygger Arne Naper.

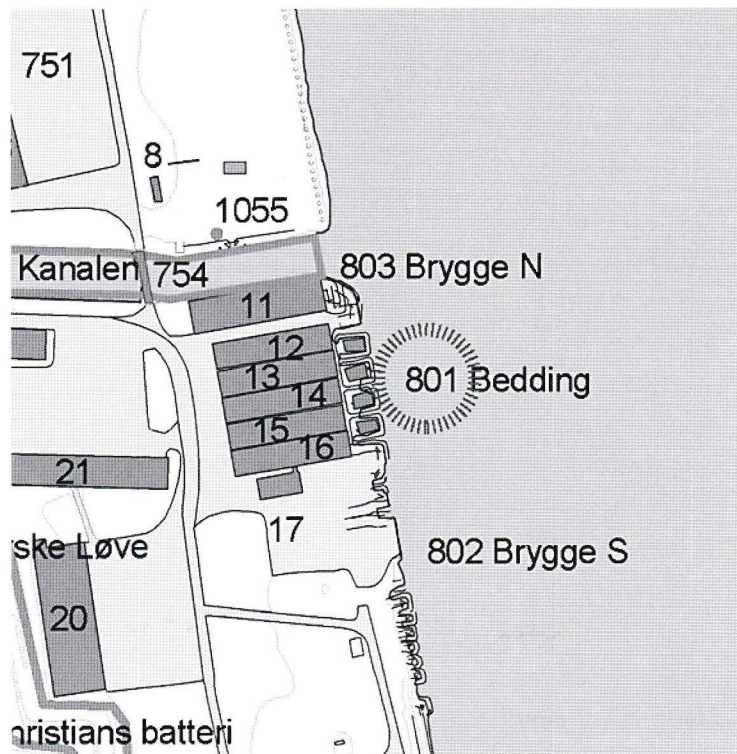
Fregatten Christiania ble bygget her i 1774 i tillegg til flere andre marinefartøy. Den siste Fregatten som ble bygget her var som nevnt Orlogsbriggen Fredriksvern som gikk av stabelen i 1814.

I 1753 ble galeibeddingen bygget og plassen for galei- og sjaluppskurene jevnet. Det ble derfor meddelt København: «at Galleier kan bygges, naar befales»

I de to følgende år ble fundamentet lagt for 10 galeiskur, men som sagt ventet man med selve byggingen av skurene til fartøyene var bygget. Den del av beddingen som går ned i sjøen, den såkalte slagbeddingen ble ifølge inventaroversikten fra 1793 bygget under ett for alle ti galeiskur i 1757 og -58. Det er ikke kjent hvordan slepestedene opprinnelig så ut, men det må antas at de har endret seg lite.

Fredsskipene på Beddingsområdet.

De skulle tjene som underlag for galeiene når disse stod på land, og som slipp når de skulle i og ut av vannet. De har derfor vært utrustet med tømmer-sliker som kjølen hvilte mot. Rekken av slepe-steder strakte seg sydover, som front for de i alt 10 galeiskurene (hvorav fem er revet) og de fem skjær-båtskurene (også revet). Disse slepestedene består delvis fremdeles, men de som lå utenfor de nedre- ne galeiskurene er delvis erstattet av den moderne 0802 Brygge S. Denne brukes nå av Sjørednings- skolen til livbåtsslipp.

De fem søndre galeiskurene samt skjær-båtskuret

ble revet ca år 1900. Dermed ble de tilhørende slepe-stedene overflødiggjort. Inventaret, det vil si det som er omhandlet i verneplan, omfatter kun de fem slepestedene utenfor de stående galeiskurene. Det betyr at Fregattbeddingen ikke formelt er omtalt og inngår heller ikke i verneplanen. Dette burde muligens endres på. Det finnes imidlertid tildels omfattende rester av tilsvarende slepesteder mel- lom galeiskur 16 og inventarnr 0802 samt syd for 0802, tilhørende de nedre- ne galei- og skjær-båtskurene. Man finner også rester av slepestedet fra Fregattbeddingen slik som bildet viser. Disse inn- går i det militærhistoriske landskapet.

Rester av slepestedet til fregattbeddingen mot sjøfronten. Steinsettingen er selvsagt av nyere dato.

Bilde av slepestedene foran Galeiskurene.

Kommandersersjantrommet i Kadettbrakka

Tekst: Jahn H. Schipsted – Foto: Krigsskolen/Jahn H. Schipsted

Værfts-Magazinet har nå kommet til person nr. 9 i serien om tegningene i Kommandersersjantrommet.

Ragnvald Herman Knudsen, født i Gjerpen 5. februar 1903 og døde 7. oktober 1972. Han er begravet på Vestre Gravlund.

Han tok eksamen artium i 1921. Han tok eksamen Krigsskolens øverste avdeling i 1924.

Han ble premierløytnant samme år i 3. Divisjons infanteri. Han var beordret til garden fra 1924 til 1925. Han tok den Militære Høyskole eksamen i 1927. Fra 1923 til 1958 var han leder/instruktør i Oslo krets av Norsk Speidergutt-Forbund.

Fra 1927 til 1929 var han sambandsoff., adjutant ved Garden. Fra 1929 til 1933 var han aspirant i Generalstaben. I 1934 var han adjutant og intendant ved Vinter-skolen.

I perioden 1934 til 1938 var han stabsadjutant i Generalstaben. Han tok generalstabsprøven i 1938.

Han ble utnevnt til kaptein i 1937. Fra 1938 til 1940 var han fung. kontorsjef i Generalstaben.

I 1940 ble han kontorsjef ved Hærens Overkom-

mando. I perioden 1940 til 1943 var han kontorsjef ved Oppgjørskontoret for krigsskader.

I 1943 til 1945 var han stabssjef ved Org. kontoret for norske militære i Stockholm, senere sjef for Reservepolitiet. I 1945 ble han utnevnt til major.

I tiden 1945 til 1946 var han avd. sjef ved Hærens stab. Han var oberstløytnant og stabssjef ved Hærens forsyningstropper fra 1946 til 1948. Fra 1948 til 1950 var han sjef for mob.avd. i Hærens stab. I årene 1951 til 1958 var han sjef for Forsynings- og transportavd. i Hærens stab.

I 1958 ble han utnevnt til oberst og sjef for Forsyningsregiment nr. 3.

Andre sivile stillinger var; formann i Kadettene idrettsforening, 1959 æres-medlem i Norsk Speiderguttforbund.

Han var tildelt Deltagermedaljen m/rosett, i 1919 var han tildelt det tyske og østerrikske Røde Kors hederstegn 2. klasse.

Kilder:
Norges Militære Embetsmenn 1929
Hvemervem 1959

Kommandersersjantrummet – en historisk nasjonalskatt

Klippet fra ØP 20.12.11 (Redigert av FVV)

Fra venstre: Jahn H. Schipsted, FVV, banksjef Signe Stenersen, Sparebank 1, Peter L. Nissen, FVV og Trond Bergan, Forsvarsbygg

Nå skal det – bokstavelig talt – kastes nytt lys over de gamle veggtegningene i det såkalte Kommandersersjantrummet i Kadettbrakka på Fredriksvern Verft.

115.000 kroner vil det koste å få satt opp ny belysning i rommet og glasse inn veggene med de verdifulle portrettegningene av fordums kommandersersjanter og fururer, hvorav portrettet av daværende kronprins Olav fra 1924 vel er det mest kjente. Og nå er finansieringen sikret, takket være en gave på hele 100.000 kroner fra Sparebank 1 Larvik og Stavern.

I tillegg har vi mottatt kr. 10.000 fra Anders Jahres Humanitære stiftelse og kr. 5.000 fra Treschow/Fritzøe.

Vi er svært takknemlig for disse flotte gavene. Nå kan vi gå løs på arbeidet med å sikre og bevare tegningene. Vi planlegger en storstilt åpning i juni på Fredriksvern Verft. Vi ser for oss et arrangement med musikkorps og det hele, og med krigsskolesjefen i spissen, fortalte Peter L. Nissen, formand, som det heter i Fredriksvern Verfts Venner, da han i går mottok gavesjekken fra banksjef Signe Stenersen.

Fra bankens side er vi glade for å kunne bidra til å bevare en viktig del av fortiden for kommende generasjoner. Vi har drevet bank i Stavern siden

vi fikk vårt første kontor her i 1841. Som lokalbank er vi da også opptatt av lokalhistorie, kvitterte banksjef Stenersen.

Kadettbrakka ble oppført i 1773-74 som proviantmagasin. Den skulle romme proviant for 1.000 mann i et halvt år – et beredskapstiltak for en mulig krig med Sverige i en tid da svenskekongen Gustav III raslet så kraftig med sablene at krigsfaren ble ansett som overhengende.

Da Krigsskolen inntok anlegget i 1896 ble bygningen brakke for kadettene og det ene rommet ble altså rom for kommandersersjanter og fururer. Portrettene på veggene stammer fra tiden 1919 – 1932.

Da de tyske okkupantene inntok Fredriksvern Verft i 1940 sørget noen snarrådige personer for å rive ned og snu plankene i rommet, slik at tegningene ble skjult inn mot veggene.

Etter krigen ble de snudd tilbake. Et par av portrettene ble da delvis overmalt fordi de angjeldende personene angivelig skulle ha vært tilknyttet NS. Nærmere undersøkelser viser at dette gjaldt bare den ene av dem.

Jahn Schipsted har de senere årene møysommelig lett fra historiene til alle de portrettede kadettene. Disse vil nå bli skrevet ned og presentert i rommet når det nå skal restaureres.

Kunstneren Jan Olav Forberg er engasjert for å gjenskape de overmalte portrettene og restaurere de øvrige, slik at de for ettertiden kan presenteres for publikum i sin fordums fulle prakt.

Vi er svært glad for det store arbeidet Fredriksvern Verfts Venner gjør for å bevare og sette i stand anlegget her. Det betyr mye å ha en så engasjert venneforening med øye for historien, understreker Trond Bergan i Nasjonale festningsverk, som er eier av Fredriksvern Verft og som har ansvaret for forvaltningen av den historiske nasjonalskatten.

Velg lokalbanken – når tillit er viktig!

Vi har kompetente medarbeidere på bank, finansiering, forsikring, plassering og eiendomsmegling både for privat- og næringslivskunder.

En passe stor bank med:

Lokale beslutninger – høy kompetanse – god lokalkunnskap – raske tilbakemeldinger.

Skal du kjøpe eller selge bolig?

Kom innom til en uforbindtlig prat med våre eiendomsめglere og med våre autoriserte finansielle rådgivere om finansiering/mellomfinansiering.

Velkommen til SpareBank 1 i Stavern og Larvik!

Tlf. 02480 www.s1bv.no

Når tillit er viktig!

© www.visitstavern.no

Påskeutstillingen i Stavern

Åpningstider:

Lørdag og palmesøndag 31. mars - 1. april
og skjærtorsdag - 2. påskedag 5. - 9. april,
kl. 12 - 18

Åpne utstillinger og museer.

Mer informasjon finner du på

www.fredriksvernverft.no

Velkommen til Fredriksvern Verft!

Romantiske selskaps- og
utstillingslokaler i historiske
omgivelser til utleie.

Skal du arrangere bryllup, event,
konfirmasjon, mottagelse eller
annen type selskap?

Kontakt vertskapet på tlf. 40 01 93 43
eller info@visitstavern.no

